

Verksamheten i Europeiska unionen under 2016

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 30 mars 2017 att ge miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2016 och eventuella följdmotioner i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 59–63 och 65.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Inledning

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2016 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande och kortfattad beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Vissa jordbrukspolitiska frågor m.m.

Skrivelsen

Den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken

Regeringen framhåller att EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsstöd) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd). Vad gäller den gemensamma fiskeripolitiken är detta en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

Enligt skrivelsen tog kommissionen under 2015 initiativ till att förenkla den gemensamma jordbrukspolitiken. Under 2016 genomfördes flera av förenklingarna i medlemsstaterna. Ett förslag till ändring av detaljreglerna för den s.k. förgröningen diskuterades i jordbruks- och fiskerådet den 18 juli. De nya reglerna förväntas träda i kraft 2018. I september presenterade kommissionen även ett förslag till ändring av vissa regler i grundförordningarna för den gemensamma jordbrukspolitiken i samband med översynen av EU:s fleråriga budgetram. Förslaget diskuterades senast i jordbruks- och fiskerådet den 10 oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

Skogspolitiken

I skrivelsen framhåller regeringen att det inom EU inte finns någon specifik rättslig grund för en gemensam skogspolitik, men att svenskt skogsbruk påverkas av utvecklad unionspolitik inom en rad olika områden, inte minst på klimat- och energiområdet och av internationella skogliga överenskommelser.

Under året fortlöpte arbetet med genomförandet av den fleråriga planen för EU:s icke-bindande skogsstrategi. Regeringen värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor och följer noggrant nya EU-initiativ och hur dessa

kan påverka svensk skog och skogsnäring. Generellt verkar regeringen för att begränsa EU-insatser som berör skogsområdet. Samtidigt ska subsidiaritetsprincipen respekteras för de områden som faller inom EU:s befogenhet. Sverige har tillsammans med likasinnade medlemsstater bedrivit aktivt påverkansarbete i relaterade policydiskussioner, t.ex. om hållbarhetspolitik för bioenergi, och förvaltat och stärkt de möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt förbättrad samordning inom EU som strategin omfattar.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 59 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Motionärerna anser att den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en federalistisk icke ändamålsenlig övergripande lösning som inte är anpassad för svenska förhållanden. Ett avskaffande av den gemensamma jordbrukspolitiken skulle leda till en radikal sänkning av medlemsavgifterna till EU. För svenskt vidkommande skulle i stället jordbruksstöden betalas ut direkt från den svenska staten. Det är därför motionärernas mening att regeringen ska verka för att åternationalisera jordbrukspolitiken.

Enligt yrkande 60 i samma motion ska fiskeripolitiken bedrivas på mellanstatlig nivå, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länderna. Det är inte okänt att regelverket i de olika Östersjöländerna slår olika hårt mot olika länders fiskare. Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika länderna.

Vidare i motionens yrkande 62 föreslås ett tillkännagivande om skogsbruk och viltvård. Enligt motionärerna kan kommissionens förslag till förordning om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, LULUCF, (KOM(2016) 479) ses som en del av en större process som ytterst syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik och en överföring av makt från medlemsländerna till EU:s institutioner. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att Sverige måste fortsätta att värna den nationella beslutanderätten. Varje land ska ha sin referensnivå som anger hur många kubikmeter skog per år som får avverkas.

Därtill anför motionärerna att artskyddsdirektivet innebär att skogsbruk i praktiken skulle vara förbjudet om direktivet strikt följdes. Motionärerna är positivt inställda till den jakt och viltvård som bedrivs i Sverige. I frågor som berör viltförvaltning anser de att det nationella parlamentet alltid ska ha sista ordet och att regeringen därmed tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten i dessa frågor.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken

I fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) fastställs områdena för, avgränsningar av och de närmare villkoren för utövandet av unionens befogenheter. I den tredje delen behandlas unionens politik och inre åtgärder. I den delen finns bl.a. de artiklar som lägger grunden för den inre marknaden (avdelning I), fri rörlighet för varor (avdelning II), den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken (avdelning III) och fri rörlighet för personer, tjänster och kapital (avdelning IV). Enligt artikel 38 i detta fördrag ska unionen fastställa och genomföra en gemensam jordbruks- och fiskeripolitik. Sverige blev medlem i EU den 1 januari 1995 och deltar sedan dess fullt ut i EU:s gemensamma jordbruks- och fiskeripolitik.

Enligt regeringens budgetproposition för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23 s. 29) verkar livsmedelsföretagen, precis som övrig industri, i hård internationell konkurrens. Sveriges export av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling sedan EU-inträdet. Som också framgår av budgetpropositionen har den biologiska statusen för fiskbestånden förbättrats under senare år, vilket har redovisats i EU-kommissionens policymeddelande om fiskemöjligheter (total tillåten fångstmängd, TAC, och kvoter). I det meddelande som presenterades i juni 2016 framgår det att fisket sedan 2006 generellt närmat sig målet om maximal hållbar avkastning (MSY) i alla delar av Nordostatlanten, Nordsjön och Östersjön. Några nyckelsiffror för dessa områden är att andelen bestånd som fiskas enligt MSY under denna period gått från 2 till 26 bestånd och att antalet bestånd som är inom biologiskt säkra gränser har ökat från 11 till 21. Utöver de bestånd som redan uppnått MSY finns det för närvarande även många viktiga kommersiella bestånd i Nordsjön och i Östersjön som är nära MSY. Andelen bestånd som bedöms vara överutnyttjade minskade från 94 procent 2005 till 48 procent 2015 (s. 50). I budgetpropositionen anför regeringen vidare att Havs- och vattenmyndigheten har det övergripande ansvaret för fiskerikontrollen i Sverige, vilken huvudsakligen är EU-reglerad. Fiskerikontrollen omfattar kvotuppföljning och fisketid (s.k. effort), dokumentkontroll, landningskontroll, transportkontroll och beslut om fiskestopp såväl som kontroll av att regelverket följs. Den sjögående fiskerikontrollen bedrivs av Kustbevakningen. Fiskerikontrollen genomförs även i samverkan med andra EU-medlemsländer i form av gemensamma kontrollinsatser i vissa havsområden, s.k. Joint Deployment Plans (JDP) (s. 52). Enligt uppgift från Näringsdepartementet finns det gemensamma aktiviteter inom fiskerikontrollen som syftar till att man ska ha liknande angreppssätt i medlemsländerna. Det är Europeiska fiskerikontrollbyrån (Efca) som samordnar dessa aktiviteter och som även ger ut ett antal riktlinjer för myndigheter och inspektörer. Kommissionen gör också regelbundna besök hos medlemsländerna och tar i vissa fall fram s.k. handlingsplaner när de ser att kontrollsystemen kan förbättras. Systemet med handlingsplaner används relativt flitigt och är ett sätt att undvika överträdelse-

förfaranden genom att kommissionen och medlemsländerna tillsammans rättar till vissa brister i kontrollsystemet. Sverige har en sådan handlingsplan.

I artikel 92.2 i förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs (kontrollförordningen) står att tilldelade prickar ska överföras till en eventuell framtida innehavare av fiskelicensen för det berörda fiskefartyget om fartyget säljs, överförs eller på annat sätt byter ägare efter dagen för överträdelsen. Eftersom förordningar har allmän giltighet och direkt effekt bör det inte finnas några skillnader mellan medlemsländerna på denna punkt.

I betänkande 2016/17:MJU14 konstaterar utskottet att den reformerade gemensamma fiskeripolitiken successivt håller på att genomföras i medlemsländerna, och att fiskeri- och landningskontrollen genomgår en förändring mot ett mer riskbaserat arbetssätt (s. 14).

Skogspolitiken

I regeringens budgetproposition för 2017 anför regeringen följande om skogliga samarbeten inom EU (s. 45):

Inom ramen för EU-samarbetet har Sverige också värnat det nationella självbestämmandet över skogspolitiken. Målsättningen i arbetet med EU:s skogsstrategi är att EU-politik som påverkar skogen och dess värdekedjor samordnas på bästa sätt. Tidigt påverkansarbete kring EU:s kommande hållbarhetspolitik för bioenergi är en fråga som har prioriterats. Sverige har också bedrivit påverkansarbete inför det kommande förslaget om hur utsläpp och upptag från jordbruk, skogsbruk och annan markanvändning ska hanteras i EU:s mål till 2030-ramverk.

Regeringens senaste överläggning med utskottet om rådsarbetsgruppernas fortsatta behandling av LULUCF-förordningen ägde rum den 6 april. Bland annat enades utskottet och regeringen om att Sverige ska verka för och beräkna referensnivån utifrån en prognos om framtida avverkning inom en antagen hållbar avverkningsnivå, och att medlemsländer som sätter referensnivån utifrån en sådan prognos inte ska tillåtas använda enheter från brukad skogsmark för att nå målen i kommissionens förslag till ansvarsfördelningsförordning (Effort sharing regulation, ESR). Vidare ska medlemsländerna beräkna sina referensnivåer själva, och omräkningen efter granskningar av referensnivån ska också göras av medlemsländerna själva. Vänsterpartiet anmälde en avvikande mening.

Vad gäller EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv, dvs. de s.k. naturvårdsdirektiven, anförde utskottet i betänkande 2016/17:MJU8 att dessa fortfarande är mycket relevanta och ändamålsenliga (s. 10). Utskottet noterade också att Europaparlamentet motsätter sig en översyn av direktiven, och konstaterade därmed att det för närvarande inte är aktuellt med någon översyn av naturvårdsdirektiven.

Djurskydd

Skrivelsen

I skrivelsen anför regeringen att det inom EU finns ett omfattande regelverk för växter, djur och livsmedel. Enligt fördraget har unionen och medlemsstaterna skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd. Lagstiftningen om djurhälsa syftar till att försäkra en hållbar djurproduktion, till att underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU utan att sprida sjukdomar och till att förhindra smitta från djur till människa.

Under 2013 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – en moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU (se fakta-PM 2012/13:FPM113–116 och 129). Förordningsförslagen handlar om djurhälsa, skydds-åtgärder mot växtskadegörare, produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial, offentlig kontroll inom djur-, växt- och livsmedelsområdena m.fl. samt EU-utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll. Den 9 mars 2016 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (djurhälso-lagen).

I skrivelsen redogör regeringen även för det svenska samarbetet med Danmark, Nederländerna och Tyskland, vilket fortskred under 2016. I januari lämnades ett förslag till kommissionen om en plattform för djurskydd inom EU. Förslaget behandlades på jordbruks- och fiskeråden i februari, maj och november. Kommissionen meddelade i november att den har för avsikt att inrätta plattformen under första halvåret 2017. Miljö- och jordbruksutskottet informerades, och samråd med EU-nämnden ägde rum i februari, maj och november.

På jordbruks- och fiskerådet i november 2016 tog länderna, på initiativ av Sverige, även upp det stora behovet av att skärpa efterlevnaden av EU:s gemensamma regler om transport av djur. Kommissionen uppmanades också att lägga fram förslag för att uppdatera det nu gällande regelverket för att öka skyddet för djuren. Miljö- och jordbruksutskottet informerades, och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

Motionen

I kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 61 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om djurskydd och livsmedel. Motionärerna anser att konsumenternas förtroende för kvaliteten på livsmedel förutsätter ett starkt djurskydd i Sverige och flexibla kontroller utifrån varje EU-medlemsstats specifika behov. Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är att verka för striktare gemensamma regler vid transporter samt att gemensamt motverka undantag för plågsamma slakt-

metoder. Motionärerna anser vidare att de svenska böndernas konkurrenskraft ska stärkas samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls. Inom ramen för EU vill motionärerna även verka för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Våren 2015 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om att intensifiera arbetet för att förbättra djurskyddet inom EU (bet. 2014/15:MJU10 punkt 1, rskr. 2014/15:181). Med hänvisning till bl.a. initiativet till en EU-gemensam djurskyddsplattform, och regeringens aktiva påverkansarbete i rådsförhandlingarna om ovannämnda förordningar inom djurhälso- och djurskyddsområdena, bedömer regeringen att riksdagens tillkännagivande nu är tillgodosett (prop. 2016/17:104 s. 56). I betänkande 2016/17:MJU12 anförde utskottet att det inte desto mindre förutsätter att regeringens arbete för ett högre djurskydd inom unionen fortskrider med samma intensitet som tidigare. Alltför många problem kvarstår för att Sverige ska sänka sin ambitionsnivå, inte minst den bristfälliga efterlevnaden av de EU-gemensamma djurskyddsbestämmelserna. Betydelsen av att Sverige fortsätter att verka aktivt pådrivande inom EU för att såväl höja djurskyddsnivån som försäkra att regelverken följs kan därför inte understrykas nog (s. 10 f.).

I samma betänkande anförde utskottet att det finns få frågor som har så hög prioritet från djurskyddssynpunkt och som engagerar så många som just transporter av levande djur (s. 33). På grundval av det breda engagemang som finns i denna fråga beslutade riksdagen 2011 om ett tillkännagivande till regeringen med ett antal förslag på hur Sverige ska driva djurtransportfrågorna framåt (bet. 2010/11:MJU20 punkt 11, rskr. 2010/11:231). I betänkande 2016/17:MJU12 konstaterade utskottet med tillfredsställelse att den nuvarande regeringen liksom den föregående aktivt arbetar för större djurskyddshänsyn vid transport av levande djur, både vad gäller bättre efterlevnad av gällande regler och vad gäller en översyn av transportförordningen. För att tillgodose riksdagens tillkännagivande förutsätter utskottet att regeringen fortsätter detta arbete (s. 33).

Vissa miljöpolitiska frågor

Skrivelsen

Horisontella frågor

I skrivelsen anför regeringen att EU ska vara en drivande kraft för att både inom EU och globalt skydda miljön och underlätta omställningen till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi som säkerställer en hållbar utveckling.

Under 2016 pågick förhandlingar inom ramen för kommissionens meddelande om cirkulär ekonomi som presenterades i slutet av 2015 och ersatte det tidigare återkallade Gröna paketet (se fakta-PM 2015/16:FPM30). Meddelandet innehåller två delar: en handlingsplan för en cirkulär ekonomi samt ett nytt avfallspaket med förslag på revideringar av samma sex direktiv på avfallsområdet som i det tidigare paketet. Sverige har verkat för en ambitiös inriktning för omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Från svensk sida har giffria kretslopp, minskad deponering, mål för biologisk behandling, ekodesign, ekonomiska styrmedel, nya affärsmodeller, biobaserade lösningar och att främja marknader för återvunna och förnybara råvaror haft högsta prioritet. Rådsslutsatser om handlingsplanen för en cirkulär ekonomi förhandlades under våren och antogs vid miljørådet den 20 juni. Förhandlingar om avfallspaketet pågår. Informationstillfällena med miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i februari 2016.

Klimatpolitiken

I skrivelsen beskriver regeringen klimatförändringarna som en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling anser regeringen att det krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik såväl globalt som inom EU. EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet, och enligt regeringen är det viktigt att EU så snart som möjligt genomför ramverket för energi- och klimatpolitiken till 2030. För att minska luftföroreningarna som sprids över länders gränser är internationellt samarbete av högsta vikt inom EU och globalt.

Vid FN:s klimattoppmöte COP 21 i december 2015 nåddes enighet om ett globalt klimatavtal. I mars 2016 presenterade kommissionen ett meddelande om vägen från Paris. Meddelandet innehåller inga nya förslag utan syftar till att vägleda diskussionen i Europaparlamentet och rådet. Meddelandet beskriver utfallet från Parismötet och analyserar vad Parisavtalet innebär för EU:s interna och internationella arbete (se fakta-PM 2015/16:FPM65). Kommissionens meddelande berördes under den riktlinjedebatt som hölls på miljørådet den 4 mars 2016, och rådet delade kommissionens positiva syn på avtalet. Medlemsstaterna visade också stor enighet om att det nu handlar om att genomföra avtalet och EU:s energi- och klimatravverk till 2030. Överläggningar om meddelandet med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i maj. Miljørådet beslutade i september att godkänna Parisavtalet. Förslaget till rådsbeslut innebar att EU kunde ratificera avtalet innan alla medlemsstater hade färdigställt sina nationella processer för ratificering. Samråd med EU-nämnden om rådsslutsatserna och rådsbeslutet ägde rum i september. Till följd av EU:s ratificering kunde Parisavtalet träda i kraft i tid för att man i samband med COP 22 för klimatkonventionen i Marrakech i november även kunde hålla den första partskonferensen för Parisavtalet. Mötet fokuserade till stor del på frågor som rör genomförandet av Parisavtalet.

Den svenska linjen fick avtryck i slutsatserna framför allt när EU enades om stärkta skrivningar om betydelsen av att hålla temperaturökningen under 1,5 grader och hur de delar i Parisavtalet som är så viktiga för att kunna höja den globala ambitionen i linje med temperaturmålen ska utvecklas. Centralt för detta är utvecklingen av avtalets femåriga cykler för utsläppsminskningar, den globala översynen, det gemensamma uppföljnings- och transparens-systemet och den s.k. efterlevnadsmekanismen. EU:s ståndpunkt i frågan om internationell finansiering för klimatåtgärder inför COP 22 behandlades vid Ekofinrådet den 11 oktober. Rådsslutsatserna om klimatfinansiering har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s position i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet. Sverige har bl.a. drivit och fått gehör för vikten av en rimlig balans mellan finansiering av utsläpps begränsningar och anpassningsinsatser samt behov av förbättrad transparens vid rapportering av klimatfinansiering.

Kemikaliepolitiken

Regeringen framhåller att EU:s kemikaliepolitik syftar till att skydda människor och miljön mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan tas om hand på ett miljömässigt bra sätt och utnyttjas som resurs. Problematiken med negativa effekter på hälsa och miljö orsakade av farliga ämnen är gränsöverskridande och förstärks av en globaliserad ekonomi. Förberedande arbete inför rådsslutsatser om kemikalier påbörjades redan hösten 2014 genom det s.k. Reach up-nätverket mellan likasinnade medlemsstater. Rådsslutsatser om kemikalier förhandlades i november och antogs vid miljörådsmötet den 19 december. Ett informationstillfälle med miljö- och jordbruksutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

Motionen

Enligt kommittémotion 2016/17:3662 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 63 ska klimatpolitiken ha ett globalt perspektiv. Motionärerna motsätter sig inte Parisavtalet, men de är vaksamma när EU och regeringen använder avtalet till att genomföra saker som inte står där. Motionärerna anser att Sverige bör vara tydligt med att man inte är beredd att gå längre än de redan beslutade utsläppsminskningarna på EU-nivå.

I samma motion yrkande 65 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om kemikalier och avfall. Motionärernas uppfattning är att frågor som inte måste hanteras på EU-nivå för att den inre marknaden ska fungera i stället ska avgöras på nationell nivå. Avfallshanteringen utgör närmast ett typexempel på en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Det är naturligt att 28 länder prioriterar arbetet med "cirkulär ekonomi" olika, och därför görs sådana prioriteringar enligt motionärerna bäst på nationell nivå.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I betänkande 2016/17:MJU15 anförde utskottet att miljöpolitiken utgår från de nationella miljökvalitetsmålen och det generationsmål för miljöarbete som beslutats av riksdagen. Målen är styrande för allt miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Vidare framhöll utskottet att det delar regeringens bedömning att dagens miljöutmaningar i stora delar är gränsöverskridande och att arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet förutsätter att Sverige arbetar för en ambitiös miljöpolitik inom EU och internationellt. I fråga om kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi konstaterade utskottet att den är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet inom EU och nationellt (s. 9 f.).

I betänkande 2016/17:MJU7 behandlade utskottet regeringens skrivelse 2015/16:169 Giftfri vardag. I skrivelsen framhåller regeringen att det är viktigt att påverka kemikalielagstiftningen inom EU, och när EU:s regelverk inte räcker, eller om utveckling av regelverket inte bedöms vara en framkomlig väg, ska Sverige ha ambitionen att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier. Regeringen påpekade vidare att EU har ett omfattande, om än inte heltäckande, regelverk för utsläppande på marknaden av kemiska produkter och av varor som har behandlats med kemikalier. Reglerna anger hur produkterna ska testas, utvärderas, förpackas och märkas och fastslår vilka kemikalier som är förbjudna eller begränsade. EU-lagstiftningen har en stor positiv kraft i och med att bestämmelserna får genomslag i 28 länder samtidigt och på en marknad med över 500 miljoner konsumenter. Länder och enskilda tillverkare utanför EU anpassar ofta sina regelverk och riktlinjer till EU:s. EU-lagstiftningens genomslag är beroende av att medlemsstaterna ställer resurser till förfogande. Mot denna bakgrund konstaterade utskottet i betänkande 2016/17:MJU7 att lagstiftningen inom kemikalieområdet i stor utsträckning är harmoniserad, vilket innebär att arbetet inom EU är centralt för att minska riskerna med farliga ämnen. Utskottet välkomnar därför regeringens syn att det är ytterst viktigt att påverka utvecklingen av kemikalielagstiftningen inom EU och, när detta inte bedöms vara möjligt, ha ambitionen att gå före med nationell lagstiftning (s. 49 f.).

Utskottets ställningstagande

Liksom tidigare år anser utskottet att regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat inom det samarbetet. Liksom tidigare år påminner utskottet också om att unionens politik och inre åtgärder, bl.a. den inre marknaden, den fria rörligheten och den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken behandlas i den tredje delen av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Till följd av folkomröstningen den 13 november 1994 blev Sverige medlem i EU den 1 januari 1995. Som EU-medlem deltar Sverige fullt ut i den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken. Utskottet kan konstatera att den svenska jordbrukssektorn

i allt högre grad verkar på en internationellt konkurrensutsatt marknad, och att EU är en handelspartner av avgörande och växande betydelse. Vad gäller den gemensamma fiskeripolitiken är det utskottets mening att gemensamma resurser, såsom fisk, bäst nyttjas och bevaras utifrån ett gemensamt regelverk. Utskottet påminner i sammanhanget om den gemensamma fiskeripolitikens framgång under senare år med att förbättra den biologiska statusen för flera bestånd i Europas hav. Utskottet påminner också om att åtgärder vidtas för att stärka efterlevnaden av de EU-gemensamma reglerna på området, bl.a. vad avser fiskerikontrollen. I fråga om skogspolitiken konstaterar utskottet att det i unionsrätten inte finns någon specifik rättslig grund för sådana frågor. Samtidigt är skogsnäringen ofrånkomligen påverkad av internationella klimat- och miljömål. Utskottet förutsätter att regeringen även i fortsättningen slår vakt om den nationella beslutanderätten över skogsfrågor med stor beslutsamhet.

I fråga om EU-samarbetet inom djurskyddsfrågor noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen aktivt verkat för att flera viktiga framsteg togs under 2016, inte minst den nya djurhälsolagen och lanseringen av en EU-gemensam djurskyddsplattform. Inte desto mindre anförde utskottet i betänkande 2016/17:MJU12 att alltför många problem kvarstår för att Sverige ska sänka sin ambitionsnivå, och att utskottet därför förutsätter att regeringens arbete för ett högre djurskydd inom unionen fortskrider med samma intensitet som tidigare.

Även vad gäller det miljöpolitiska arbetet inom EU ser utskottet tydliga fördelar med ett fortsatt samarbete, inte minst när det kommer till klimatpolitiken. Liksom regeringen påpekar i sin skrivelse anser utskottet att EU är en drivande kraft i det globala klimatarbetet, och utskottet anser att en handlingskraftig och sammanhållen politik inom unionen är av avgörande betydelse i den framtida efterlevnaden av Parisavtalet. Ett ytterligare exempel på värdet av EU-samarbetet är den gemensamma kemikaliepolitiken. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att den gemensamma kemikaliepolitiken har en positiv kraft i och med att bestämmelserna får genomslag i 28 länder samtidigt och på en marknad med över 500 miljoner konsumenter. Det är också positivt att länder och enskilda tillverkare utanför EU ofta anpassar sina regelverk och riktlinjer till EU:s. I sammanhanget påminner utskottet om att EU-lagstiftningens genomslag är beroende av att medlemsstaterna ställer resurser till förfogande.

Till följd av det som anförts ovan konstaterar utskottet att de förslag som tas upp i de aktuella motionsyrkandena inte bör leda till någon åtgärd från riksdagens sida. Utrikesutskottet bör därmed avstyrka motion 2016/17:3662 (SD) yrkandena 59–63 och 65.

Stockholm den 27 april 2017

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Runar Filper (SD) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Avvikande mening

Vissa jordbrukspolitiska och miljöpolitiska frågor inom EU m.m. (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD) anför:

Vi eftersträvar att Sverige ska omförhandla villkoren för medlemskapet i Europeiska unionen med det långsiktiga målet att återföra beslutsmakten till Sverige. Dagens jordbrukspolitik i Sverige är ett av de viktiga beslutsområden som är överförda till EU. Vi anser att den gemensamma jordbrukspolitiken har karaktären av en federalistisk, icke ändamålsenlig, övergripande lösning som inte är anpassad till svenska förhållanden. Ett avskaffande av den gemensamma jordbrukspolitiken skulle leda till en radikal sänkning av medlemsavgifterna till EU. För svenskt vidkommande skulle i stället jordbruksstöden betalas ut direkt från den svenska staten. Det är därför Sverigedemokraternas mening att regeringen ska verka för att åternationalisera jordbrukspolitiken. Dessutom måste den byråkrati som i dag omger EU:s regler förenklas, och den tillsyn som utförs av svenska myndigheter ska vara rättssäker, transparent och fri från onödigt betungande byråkrati. Vi vill också förbättra konkurrenskraften genom att införa en betesersättning för mjölkkor på bete.

Fiske är en fråga som bör regleras genom mellanstatligt och globalt samarbete, vilket i Sveriges fall innebär samarbete inom och genom EU. Fiskerikontrollen måste dock vara lika effektiv i alla EU-länder. Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika länderna.

Vi i Sverigedemokraterna anser att en gemensam skogspolitisk strategi kan bli det första steget mot en framtida gemensam skogspolitik inom EU, vilket skulle få betydande negativa konsekvenser för Sverige och för den svenska skogsbruksmodellen. Förslaget om en förordning om LULUCF kan ses som en del av en större process som ytterst syftar till att införa överstatliga inslag i medlemsländernas skogs- och energipolitik. Sverigedemokraterna motsätter sig denna process och anser att vi i Sverige fortsatt måste värna den nationella beslutanderätten. Vidare är Sverigedemokraterna positivt inställda till den jakt och viltvård som bedrivs i Sverige, men genomförandet av artskyddsdirektivet i svensk lagstiftning går betydligt längre än vad direktivet säger. Vi anser att regeringen tydligt ska verka för att Sverige återtar beslutsmakten över dessa frågor.

Det bästa sättet att uppnå ett starkt djurskydd inom EU är genom striktare gemensamma regler för djurtransporter och att gemensamt motverka undantag för plågsamma slaktmetoder. I Sverige ställer vi höga djurskyddskrav på våra lantbrukare, vilket också ger resultat. Sverigedemokraterna anser att de svenska böndernas konkurrenskraft ska stärkas samtidigt som ett starkt djurskydd bibehålls. Inom ramen för EU vill Sverigedemokraterna också verka

för att varje medlemsstat i högre grad får införa de sjukdoms- och smittkontroller som anses nödvändiga för att förhindra införsel av smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot djurs eller människors hälsa eller orsaka produktionsförluster.

Sverigedemokraterna vill se klimatpolitiken i ett globalt perspektiv, och vi eftersträvar en miljö- och klimatpolitik baserad på humanism där alla världens människor har en okränkbar rätt att eftersträva en mer hälsosam morgondag. Sverigedemokraterna motsätter sig inte Parisavtalet, men vi är vaksamma när EU och regeringen använder avtalet till att genomföra saker som inte står där. Sverige bör vara tydligt med att man inte är beredd att öppna för diskussioner om att gå längre än redan beslutade utsläppsminskningar på EU-nivå.

Slutligen i fråga om avfall och kemikalier är det Sverigedemokraternas uppfattning att frågor som inte måste hanteras på EU-nivå för att den inre marknaden ska fungera i stället ska avgöras på nationell nivå. Avfallshantering utgör närmast ett typexempel på en fråga som inte lämpar sig för överstatliga lösningar. Det är naturligt att 28 olika länder prioriterar arbetet med ”cirkulär ekonomi” olika, och det finns ingen anledning att genom överstatlighet tvinga fattigare europeiska länder att prioritera avfallsfrågor högre än t.ex. utveckling av infrastruktur och sociala frågor. Sådana prioriteringar görs bäst på nationell nivå.